

HET LICHT VAN LUNA PARK

Addison Armstrong

Het licht van Luna Park

Vertaald uit het Engels door Karin Pijl

the house of books

Deze uitgave is tot stand gekomen in overeenkomst met G.P. Putnam's Sons, een imprint van Penguin Publishing Group, een divisie van Penguin Random House LLC.

Oorspronkelijke titel: *The Light of Luna Park*

Oorspronkelijk uitgegeven door: G.P. Putnam's Sons, New York 2021

© Addison Armstrong, 2021

© Vertaling uit het Engels: Karin Pijl, 2021

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2021

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: bij Barbara, Amsterdam

Omslagbeelden: © Buyenlarge Archive / IUG / Bridgeman Images; Robin Macmillan / Trevillion Images

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 6204 6

ISBN 978 90 443 6205 3 (e-book)

NUR 342

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn ouders, Eric en Ellen Armstrong, die zelf aan de tentoonstelling op Coney Island zouden hebben deelgenomen als ze me daarmee een plezier hadden kunnen doen.

Bedankt voor alles, pap en mam. Ik ben ontzettend blij met jullie.

HOOFDSTUK EEN

Althea Anderson, juni 1926

Geen enkele baby vindt het fijn om in deze wereld te worden geperst. Maar ik heb er nog nooit een gezien die zo compleet onvoorbereid is op haar entree. Het kind voor me is drie maanden te vroeg geboren en vertrekt haar glimmende gezichtje om het op een huilen te zetten. Haar kleine longen trekken krampachtig samen, en de huid op haar borst rekt zich uit en krimpt weer ineen om ruimte te maken. Ze trappelt met haar dunne beentjes en haar piepkleine handjes trillen. De moeder van het meisje jammert, en ik ben bang dat haar diepe, gorgelende ademteugen de zuurstof wegnemen waarnaar haar kind zo snakt. Ik richt mijn ogen strak op de pasgeborene, alsof ik haar kan sturen wat ze nodig heeft.

Blijf ademen, moedig ik het meisje aan.

Haar romp is zo groot als twee vuisten, zo groot als twee kloppende harten.

Hoewel we het allebei weten, is de arts degene die het hardop uitspreekt. Hij legt de verlostang neer, en zijn lippen vormen een strakke streep. 'Ze gaat het niet redden.' Hij doet niets om de waarheid te verbloemen.

De nek van de vader verstrakt, zijn spieren als klauwen. De ogen

van de arme moeder worden groot, en ze wrijft in haar linkeroog om een zweetdruppel van haar wenkbrauw weg te vegen. Ja, de woorden van de arts zijn hard, maar hij laat de perspectieven achterwege die ze wreed zouden maken. Hij vertelt niet dat de medische term voor een baby als deze *weakling*, ‘zwakkeling’, is. Anders dan veel artsen zouden doen, zwijgt hij over het feit dat zulke zuigelingen dood beter af zijn. Maar de realiteit is grimmig. Het meisje worstelt nu al met haar ademhaling; ze kan niet zuigen. Haar lichaams-temperatuur en gewicht zijn laag.

Drie maanden te vroeg, 963 gram. Haar overlevingskans is klein.

‘Cybil,’ brengt de moeder van het meisje uit. Het klinkt als half gefluister, half gesnik, maar weergalmt in mijn hoofd als een schreeuw. De baby heeft nu een naam.

‘Zuster Anderson.’ Dr. Bricknell doorbreekt mijn gedachten. ‘De gang.’

Nervus en plichtsgetrouw loop ik achter hem aan. Ik heb zelden direct contact met de arts, maar onze hoofdzuster is vandaag vrij.

Ik kijk nog één keer naar de familie die bij elkaar zit. Hoewel mijn verpleegstershanden jeuken om iets voor baby Cybil te doen, gun ik de ouders een moment alleen met hun kind.

Op de gang kijkt dr. Bricknell op zijn horloge. ‘Ik moet weg,’ broemt hij.

Ik wacht. De artsen praten alleen tegen me als ze me iets op te dragen hebben.

‘Maar u dient ervoor te zorgen dat de ouders haar zo min mogelijk zien lijden.’

Ik knik en ga in gedachten de lijst met kleine verzachtende gebaren af: een warmwaterkruik, een deken. Kon ik maar iets doen om de baby te redden, in plaats van alleen maar haar overgang naar de dood te verlichten. Terwijl ik mijn vuisten bal, strijken ze langs de kriebelige stof van mijn uniform. Er ritselt papier. Ik verstijf. Het artikel! Ik had het uit de krant geknipt toen ik weken geleden op de

afdeling verloskunde begon, in de hoop dat ik de artsen ernaar kon vragen als ze me eenmaal een beetje kenden. Aangezien dr. Bricknell een tamelijk humeurig, ontoegankelijk type bleek te zijn, was ik het helemaal vergeten. Maar omdat de hoofdzuster morgen terugkomt, kan dit weleens mijn enige kans zijn.

Ik trek het verkreukelde knipsel uit mijn schort. ‘Dokter, zou er misschien toch een manier zijn om de baby te redden?’

Dr. Bricknell fronst zijn voorhoofd. Meer uit ergernis dan uit interesse, vrees ik, maar ik zet door. ‘Het gaat over de couveuse-afdelingen op Coney Island. Er is daar een dokter die te vroeg geboren baby’s kosteloos...’

De dokter onderbreekt me. ‘Kosteloos voor de ouders, maar het kost tien cent per persoon om de baby’s te zien.’

‘Te zien?’

‘Ze maken onderdeel uit van een freakshow, zuster Anderson. Die zogenaamde dokter is een kwakzalver.’

Een freakshow. Ik zie Cybil voor me, gesmoord in de kriebelende baard van een vrouw, of verstrikt in de drie armen van een man. Ik zie haar vertrapt onder de voeten van een reus of samengeperst tussen de twee hoofden van een Siamese tweeling.

Nee. Ik ben verpleegster, geen schrijver van goedkope sensatieleromannetjes. Ik verschaft informatie, geen fantasie. ‘In het artikel staat dat dr. Couney duizenden prematuren heeft gered,’ zeg ik. ‘Sommigen waren bij de geboorte net zo klein als Cybil.’

‘Cybil?’

‘De baby.’ Ik gebaar naar achteren terwijl ik mijn afschuw over het feit dat hij haar naam nu al is vergeten probeer te verbergen.

Dr. Bricknell zucht. ‘Het spijt me, zuster Anderson, maar die baby is gewoon niet levensvatbaar. Geen freakshow of circusfiguur verandert daar iets aan.’

‘Zal ik de ouders vragen of...’

‘Nee, zuster Anderson. Het is niet aan ons om Gods plan in twijfel te trekken. Goed,’ – hij kijkt weer op zijn horloge – ‘ik

moet nu echt gaan. Ik vertrouw erop dat u doet wat ik u gevraagd heb – en niet iets wat uw baan op het spel kan zetten.’

Hij loopt weg en laat me achter in de gang met het verkreukelde artikel in mijn vuist geklemd.

Ik vecht tegen de tranen, terwijl ik het knipsel terug in mijn zak steek. Hoe graag ze het ook zou willen, een zuster hoort tijdens haar werk niet te huilen.

Met een zachtere gezichtsuitdrukking loop ik de ziekenhuis-kamer weer in. Cybil ligt in haar moeders handpalm; haar armpjes zijn zo lang als de opgezwollen pink van haar moeder, maar amper de helft zo breed.

Het is niet aan ons om Gods plan in twijfel te trekken, zei dr. Bricknell. Maar God kan toch niet willen dat deze baby sterft? Ik slik de neiging weg om de gang op te rennen, achter de dokter aan, en hem door elkaar te schudden. *God heeft dr. Couney naar Coney Island gebracht*, wil ik schreeuwen. *Dit is zijn moderne wonder*.

Maar ik ben niet in de positie om dit te doen. Als ik dr. Bricknells orders negeer, verlies ik mijn baan, alles waarvoor ik mijn hele leven heb gewerkt. Zonder dit werk heb ik niets; het is wat me gaande houdt, mijn roeping. Met ieder kind dat ik veilig ter wereld help, verlicht ik de schuld die ik bij mijn moeder heb.

Maar ik ben niet de enige die mogelijk lijdt. Als dr. Couney een charlatan is, zoals de dokter beweert, zou Cybil desondanks sterven. Haar ouders zouden hun hoop en hun dochter voor een tweede keer verliezen. Zouden ze dat overleven?

Ik kan hun geen hoop geven en die vervolgens weer de grond in boren, niet als ik eigenlijk niets over Couney weet, behalve wat er in de krant staat.

En dus pak ik de dekens, terwijl Cybils gehuil overgaat in een wanhopig happen naar lucht. Ik steek haar dunne beentjes onder de stof en baker het rillende lichaam van het meisje in. Ik denk aan de woorden van dr. Bricknell, circussen en freakshows, en bijt op mijn tong.

Ik slik hem bijna door terwijl ik het meisje zie doodgaan.

Ik heb eerder baby's zien sterven. Ik heb doodgeborenen ter wereld geholpen en harten van zuigelingen zien stoppen voordat de placenta er was. Doet het altijd pijn? Elke keer. Maar die baby's zijn gestorven omdat we hen niet konden redden.

Niet omdat we besloten het niet te proberen.

HOOFDSTUK TWEE

Stella Wright, december 1950

15 december: vandaag is het precies drie maanden geleden dat mam is overleden. Het is niet de herinnering aan die dag die steekt, het is namelijk echt niet zo dat ik haar op de 11e of de 13e of de 27e wel kan vergeten. Ik rouw nog elke dag om haar.

Wat steekt is het feit dat het drie maanden geleden is: dat ik er drie maanden na mijn moeders dood nog steeds niet ‘overheen ben’. Ik was zo naïef te denken dat een maand voldoende zou zijn om weer helemaal fris en helder wakker te worden. In plaats daarvan lig ik hier al eenennegentig dagen met een hoofd dat aanvoelt alsof ik het met gewichten heb volgehangen. Soms vraag ik me af of ik in mijn slaap huil, want ’s ochtends voelt mijn huid strak en uitgerekt, maar ik ben te bang voor het antwoord om het mijn man te vragen.

Precies op dat moment loopt Jack met een dienblad de kamer in. Zijn silhouet gloeit in het licht van de gang en zijn blonde krullen schitteren. Ik had nooit gedacht dat ik vlak na mijn afstuderen zou trouwen – of überhaupt in het huwelijksbootje zou stappen –, maar dit is precies waarom ik dat heb gedaan. Jack heeft nog nooit gekookt, maar toch staat hij hier met zijn eerste pannenkoeken:

klonterig, raar van vorm, met veel zorg gebakken. Ondanks mijn verdriet moet ik erom gniffelen. Dat is Jacks gave: hij weet me altijd een glimlach te ontlokken. Volgend jaar juni, wanneer ik mijn tweede jaar als lerares afrond, zijn we twee jaar getrouwd, maar van zijn ontspannen lach en gevoel voor humor geniet ik nog elke dag.

Jack zet het dienblad naast me neer, waarbij hij bijna het glas sinaasappelsap omstoot.

‘Jack.’ Ik gniffel opnieuw als ik de pannenkoeken van dichtbij zie. ‘Ik durf ze bijna niet op te eten.’

Hij haalt zijn schouders op. ‘Ze smaken goed, ik heb er al een gehad,’ zegt hij, waarna hij zijn lippen aflikt. Dan kijkt hij serieus. ‘Ik dacht: dit is vast een zware dag voor je.’

Ik knijp in zijn hand. Anders dan ik is mijn echtgenoot attent. Wist ik maar hoe ik hem net zo goed kon bijstaan als hij mij.

Maar het is anders. Hij weet wat ik voel en waarom, terwijl ik die luxe niet heb. In de anderhalf jaar dat we nu getrouwd zijn, ben ik talloze keren getuige geweest van Jacks oorlogsflashbacks, maar ik kan niet in zijn hoofd kijken. Ik zie hem woelen, verstrikt in de lakens van ons bed; ik zie hem ineenkrimpen bij het horen van een donderslag. Maar ik kan niet verder kijken dan zijn reacties op wat zich binnen in hem afspeelt en me alleen maar het ergste voorstellen. Herbeleeft hij bijna-missers uit zijn tijd in Frankrijk? Misschien heeft hij zojuist voorkomen dat hij over een landmijn in Normandië kroop, dat een kameraad in zijn plaats werd opgeblazen. Misschien is er een kogelregen langs zijn borst gevlogen, zo dicht bij dat hij geen adem kon krijgen.

Misschien was hij zelfs nooit de mijne geweest als hij een fractie eerder of later in beweging was gekomen.

Het alternatief is bijna nog angstaanjagender. Mijn man – lief, luchtig, altijd vol grapjes – zou verstrikt kunnen zijn in schuldgevoel in plaats van angst. Hoeveel mannen heeft hij gedood? Kon hij hun gezichten zien terwijl hij de trekker overhaalde?

Ik schud mijn hoofd om het beeld kwijt te raken. Elke nacht

slaap ik naast Jack, onze lichamen verstrengeld. Ik wil me hem niet als moordenaar voorstellen.

Ik kijk naar hem. Ik zou hem zoveel beter kunnen steunen als hij me gewoon zou vertellen wat hij ziet, maar ik heb vandaag de energie niet om hem uit zijn koppige stilte te lokken, uitgeput als ik ben door mijn eigen verdriet.

Mijn moeder is op haar achtenveertigste gestorven. We hadden nog tientallen jaren samen moeten hebben. Haar dood heeft ons van een toekomst beroofd.

‘Verdomde kanker,’ fluister ik.

‘Verdomde kanker.’ Jack knijpt in mijn hand.

Ik neem een slok van het sinaasappelsap. Het is vers en fris genoeg om het wollige in mijn brein te verdrijven, en ik adem opgelucht uit. Ik drink het hele glas leeg terwijl Jack zich aankleedt, maar neem slechts één hap van de pannenkoeken. Te zwaar op deze dag dat ik mezelf al moet voortslepen. Te plakkerig van de siroop terwijl ik me al zo vastgezet en immobiel voel.

Ik dwing mezelf uit bed te stappen en me voor school aan te kleden, terwijl Jack in de badkamer zijn tanden poetst. Het leven van mijn kinderen is al zwaar genoeg zonder dat ik er als een zombie uitzie, dus maak ik mijn gezicht op en krul mijn haar. Ik verruil mijn typerende jurken voor een groene blouse en een enkellange broek; het schoolhoofd mag zeggen wat hij wil. Vandaag wil ik me niet druk maken over of ik mijn benen wel over elkaar kan slaan terwijl ik een verhaal voorlees.

Het is alsof Jack mijn gedachten kan lezen. ‘Mag ik zeggen dat je benen er fantastisch uitzien in die broek?’

Ik sla Jacks hand weg terwijl hij naar mijn middel reikt en aan mijn ingestopte blouse trekt. ‘Zelfs met ontbijt op bed krijg je me niet zover.’ Ik trek een wenkbrauw naar hem op. ‘Niet vlak voor school.’

‘De kinderen zouden het nooit weten.’ Jack trekt ook zijn wenkbrauwen op.

‘Maar ik wel.’

Hij trekt een pruillip terwijl ik mijn tanden poets. De tandpasta smaakt zuur na het sap. Jacks schattige blik is behoorlijk overtuigend, maar met wat hij vervolgens zegt verpest hij in één klap de sfeer.

‘Jammer, want ik hoorde dat ochtenden de beste tijd zijn om mini-Jacks of -Stella’s te maken.’

Ik spuug mijn tandpasta driftig uit in de wasbak en draai me geërgerd naar Jack om. ‘Waar heb je dat in vredesnaam vandaan? Uit een televisiespotje voor ontbijtgranen?’

‘Sorry.’ Jack steekt zijn handen omhoog terwijl hij achteruitdeinst.

Ik sta te trillen terwijl ik mijn mond spoel. Mijn toon was scherper dan bedoeld, maar Jack had beter moeten weten dan op een dag als vandaag over baby’s te beginnen. Ik wilde nooit kinderen toen mijn moeder er nog was; nu ze overleden is, weet ik niet hoe ik ooit zelf moeder zou kunnen worden.

Ik heb genoeg aan de kinderen op school. Ze zijn eigenlijk te véél voor me. Ik wilde lerares worden omdat ik kinderen zo eerlijk en ontwapenend vond. Ik dacht dat ik kleine meisjes zoals ik kon helpen hun stem te behouden naarmate ze ouder werden, in plaats van proberen ze te onderdrukken, zoals vrijwel al mijn docenten hadden gedaan. Het is nooit mijn intentie geweest om in het speciaal onderwijs te gaan werken – dat was er amper toen ik zelf nog op school zat –, maar het was de enige vacature hier voor een pasgetrouwde vrouw. En Jack wilde na de oorlog niet naar de stad verhuizen; hij wilde op een bekende plek blijven, de plek die altijd zijn thuis was geweest, de plek waar we beiden hadden gestudeerd. Het trage, provinciale Poughkeepsie. Misschien zou ik het beter begrijpen als ik wist wat hij in Frankrijk had meegemaakt – maar nee. God verhoede dat hij zijn hart uitstort bij zijn vrouw.

Sinds de begrafenis van mijn moeder ben ik ook niet meer naar de stad geweest. Jack is bang voor de geluiden: de bomdreigingen

van anarchisten en terroristen, het gedender van treinen als het geraas van geschut. Ik ben bang voor haar herinneringen. We verkopen het oude appartement – waar ik opgegroeid ben en mijn moeder de laatste vijf jaar van haar leven alleen heeft gewoond – in februari, en Jack heeft me geholpen het op de markt te brengen en door een bedrijf in de stad leeg te laten ruimen. Ik kan het niet aan dat zelf te doen.

Ik zucht terwijl ik in de spiegel kijk. Donkere plekken onder mijn ogen, die ik voorzichtig masseer. Het is niet dat ik niet van mijn leerlingen houd, want dat doe ik wel. Maar ik ben niet voldoende opgeleid om hun les te geven en dat is te zien. Ze zijn net zo moe als ik. Op sommige dagen moet ik op mijn tanden bijten en mezelf dwingen 's ochtends naar het schoolgebouw te lopen. Dat heeft echter niets te maken met de kinderen – het is het schoolhoofd.

Het schoolhoofd. Vandaag is de laatste dag voor de kerstvakantie, en terwijl ik normaal gesproken opgelucht de vakantie in ga, is dat deze keer anders.

Mijn handen beginnen te beven terwijl ik de rollers in mijn haar zet en denk aan de vreemde grijns op het gezicht van het schoolhoofd, Gardner, na onze confrontatie over leermiddelen twee weken geleden. De ruzie zat er al geruime tijd aan te komen; in ons klaslokaal in de kelder heb ik acht tafels voor elf kinderen, drie schoolboeken, vier notitieboeken. God mag weten wat me bezielde om anderhalf jaar lang in stilte te lijden. Pas toen mijn kinderen om een schaar vochten en bijna elkaars ogen uitstaken, eiste ik dat er iets zou veranderen.

Of het nu echt de schaar, de uitputting of het verdriet om mijn moeder was, weet ik niet, maar twee weken geleden borg ik de ijzeren schaar op in een lade en beende naar het kantoor van het schoolhoofd. Ik stortte al mijn woede uit over Gardner en het universum en zette de man voor het blok. Als hij me voor het eind van het semester niet ten minste van de basisbenodigdheden voorzag, zou ik ontslag nemen.

Met een triomfantelijk gevoel was ik naar huis teruggekeerd, ervan overtuigd dat ik twee weken later een goed bevoorraad klaslokaal zou aantreffen, maar Jack had zo zijn twijfels. Hij was bang dat ik onbezonnen te werk was gegaan, meer uit verdriet dan met mijn verstand had gehandeld. Maar ik ken Gardner; hij zou het zichzelf nooit moeilijker maken dan nodig. Waar zou hij in vredesnaam een andere vrouw vinden die bereid was les te geven aan kinderen die door de rest van het district aan hun lot werden overgelaten? Hij zal me nooit ontslaan.

Dat hoop ik tenminste. Nu het moment bijna daar is, merk ik dat mijn hoop door zenuwen wordt getemperd. Dat het precies drie maanden na de dood van mijn moeder is, vergroot mijn bezorgdheid alleen maar, en het was dom van me om niet eerder te beseffen welke datum het vandaag zou zijn. Maar ik kon dan ook niet helder denken.

Ik baal van de gedachte dat Jack uiteindelijk toch gelijk had.

Met zijn aktetas in de hand schuifelt hij de badkamer weer in. 'Sorry dat ik je overstuur heb gemaakt, schat,' zegt hij. 'Succes met Gardner vandaag.'

'Dank je.' Ik kijk weer naar de klonterige pannenkoeken en moet glimlachen. Jack kan er niets aan doen dat ik niet ben zoals de andere vrouwen uit onze eindexamenklas, van wie velen hun werk al hebben opgegeven om kinderen te krijgen. Ik wil de wereld een betere plek maken vóórdat ik aan kinderen begin; dat is altijd zo geweest. 'Ik denk dat het wel goed komt.'

Daarmee probeer ik niet alleen hem, maar ook mezelf te overtuigen. Ik wil dat mijn onbezonnenheid mijn kinderen helpt, niet verdoemt; ik wil dat hun gezichtjes glimmen van blijdschap als ze in januari naar een klaslokaal terugkeren dat is voorzien van kleurrijke wereldkaarten, knutselpapier, boeken en meer.

Jack geeft me een snelle kus op de wang, en ik zwaai hem uit. Terwijl ik me verder klaarmaak, blijven mijn gedachten bij de dingen die ik zo geweldig vind aan mijn werk: de knuffels, de glim-

lachjes, de voortdurende bedrijvigheid die mijn gedachten afleidt van de leegte die mijn moeder heeft achtergelaten.

Haar dood heeft niet alleen een emotioneel maar ook een fysiek gat geslagen. Ik pak niet meer elk weekend de telefoon op om mijn moeder te bellen. Dat harde kussen dat alleen mijn moeder fijn vond, ligt ongebruikt in onze logeerkamer. De keukenkastjes zijn een chaos, omdat mam de enige was die ze nog weleens opruimde. Ik heb er laatst vijf minuten over gedaan om paprikapoeder te vinden.

Nu zoek ik in de rommelige voorraadkast naar brood, controleer of het nog goed is en besmeer het met pindakaas om mee te nemen als lunch. Het is tijd om te gaan.

‘Wens me succes, mam.’ Ik kijk omhoog naar het plafond en stap naar buiten, de dag tegemoet.

HOOFDSTUK DRIE

Althea Anderson, juli 1926

Het lukt me niet om iets tegen Cybils moeder te zeggen terwijl ik haar vitale functies controleer. Ik heb ervoor gekozen niet te praten, nadat ik had kunnen smeken, bevelen, overtuigen. Na wat er is gebeurd, kan ik me er niet toe zetten een gesprek te voeren.

Maar de vrouw wil wanhopig graag praten. ‘We hebben haar naar mijn moeder vernoemd,’ zegt ze, ‘Cybil.’

‘Ze was prachtig,’ mompel ik. En dat was ze ook. Kon ik maar aan de schoonheid van het kleine meisje denken zonder ook aan haar dood te denken. Zonder dr. Bricknell te haten omdat hij het heeft laten gebeuren.

En zonder mezelf te haten. Het verdriet van de arme moeder raakt me alsof het mijn eigen was. Het ene moment snikt ze, haar woorden zo wanhopig en gehaast dat zelfs mijn getrainde oren er slechts af en toe een opvangen: *baby, hoop, kamer, kleinkind, liefde, waarom*. Steeds maar weer *waarom* – een vraag die ik niet wil beantwoorden. De moeder snikt, hapt naar lucht en wauwelt, en dan ineens, alsof er een schakelaar is omgezet, stopt ze. Zoals Cybils leven, plotseling uitgeblazen. Dan struikelt de moeder weer over haar woorden, gaat steeds sneller praten om uiteindelijk weer te stokken.

De vader is het tegenovergestelde. Hij rijgt geen betekenisloze woorden aan elkaar en stamelt niet. Hij doet zijn mond helemaal niet open. Geen verhalen, geen vragen, geen tranen. In plaats daarvan kruipt hij weg in de hoek en blijft stil, zoals het levenloze lichaam van zijn dochter. Zelfs zijn gezicht beweegt niet, en elke keer dat ik mijn blik van zijn vrouw naar mijn aantekeningen verplaats, zie ik zijn ogen staren. Ik weet dat ze me niet zien, zelfs al had hij ze wijd open. Ze zien mij niet, noch zijn vrouw in het bed of de ziekenhuiskamer.

Het enige wat ze zien, is Cybil. Misschien hadden die ogen op een dag naar Cybil kunnen kijken als kind, tiener, jongvolwassene – als ik me niet in zwijgen had gehuld.

Als ik, die als verpleegster een eed heeft afgelegd om zich aan hen te wijden die aan mijn zorg zijn toevertrouwd, mijn mond had opengedaan.

Maar dat deed ik niet.

Ik liet dat lieve meisje sterven.

Wekenlang droom ik over Cybil. Soms is ze verwijtend en zwaait ze met haar kleine vuisten. Andere keren is ze gebroken en glijden er tranen van haar zware oogleden. Een enkele keer is ze vriendelijk. In die dromen wordt ze echt een meisje, blakend van gezondheid. 'Ik vergeef je.' Ze glimlacht met rechte witte tanden, en dan word ik snikkend wakker. Niets is zo kwellend als de gedachte aan wat er van Cybil zou zijn geworden, de gedachte aan onverdiende vergif-fenis. En ik vrees dat ik nooit verlost zal worden van deze kwelling.

Op 5 juli ben ik bijna te laat voor mijn ochtenddienst in het ziekenhuis. Niet omdat ik mijn roes heb liggen uitslapen na Onafhankelijkheidsdag; ik slaap zelfs helemaal niet. Ik werd om vier uur 's nachts wakker en kon de slaap niet meer vatten, en hoewel ik aan de dromen ben ontsnapt, is wakker zijn niet veel beter. Alleen aan de tafel in de woonkamer beneden zie ik Cybil in gedachten in mijn eigen moeder veranderen. Ik weet niet goed in hoeverre het

beeld accuraat is. Mijn hele herinnering aan mijn moeder komt van één statig portret: donker haar, donkere ogen, lichaam gehuld in een gewaad met hoge kraag, zoals in haar tijd gangbaar was. Ze zou iedereen kunnen zijn. Ik weet niets van mijn moeder dankzij de wreedste ironie van het leven: dat mijn entree in de wereld haar ondergang werd. Mijn geboorte betekende haar dood. *Nu zijn mijn vader en zij in elk geval herenigd*, zeg ik tegen mezelf. Sinds het overlijden van mijn vader twee jaar geleden ben ik alleen – maar ik probeer mezelf te troosten met de wetenschap dat mijn ouders samen zijn.

Het werkt nooit. Mijn ingesleten, wereldwijze gedachten houden me gevangen. Cybil en mijn moeder, stervend terwijl ik stilletjes toekijk. Hoewel mijn vader nooit over de dood van mijn moeder heeft gesproken, blijf ik zijn gruwelijke verschijningsvormen voor de geest halen: langzaam, plotseling, wanhopig, woedend. Nooit zie ik haar vredig voor me; altijd dat verwrongen gezicht terwijl ze naar de dochter kijkt die haar heeft vermoord. Naar mij.

Het zijn die verbeterde lippen en gepijnigde blik die ik voor me zie wanneer Ida, een collega-verpleegster die hier in 26th Street woont, me wakker schudt uit mijn verdoofde toestand. ‘Dank je,’ mompel ik terwijl ik naar boven ren om mijn uniform te pakken. Ida, met haar blozende wangen en weerbarstige haar, is altijd de laatste zuster die ’s ochtends het Bellevue binnenrent. Hoewel ik normaal gesproken de eerste ben, ben ik deze keer nog net op tijd.

Eenmaal in het ziekenhuis kom ik gauw weer bij. Drukke handen houden het schuldgevoel op afstand, terwijl ik instrumenten pak, vitale functies van moeders check en rapporten bestudeer die ik voor de artsen samenvat.

Om elf uur roept dr. Bricknell de hoofdzuster en mij om te helpen bij een vroeggeboorte. Ik werk dit semester met veel plezier op de afdeling verloskunde, hoe onverenigbaar dit misschien ook lijkt met mijn verleden. Misschien meen ik dat ik de schuld die ik bij mijn ouders heb kan inlossen door anderen te helpen – dat is in elk geval

hoe mijn vader mijn keuze voor dit werk heeft gemotiveerd. Maar ik had het vak ook gekozen kunnen hebben omdat ik van bloed en lijken hield, en mijn vader zou me niet hebben tegengehouden. Voor hem was het vooral een opluchting dat ik het huis uit ging. Als ik werk had, zo beredeneerde hij, hoefde hij niet elke ochtend met mijn gezicht geconfronteerd te worden, dat hem altijd deed denken aan zijn vrouw, omdat het op dat van haar leek en haar van hem had afgenomen.

Met de kleine erfenis die hij me naliet, heb ik mijn verpleegopleiding bekostigd. Daarmee kan ik hier doen wat ik altijd zo graag had willen doen: artsen assisteren bij het veilig ter wereld brengen van baby's, hen en hun moeders redden.

Ik draai me om naar de jonge vrouw in het ziekenhuisbed. Hattie, zo heeft de hoofdzuster me verteld. Ze zou in september uitgerekend zijn, dus is haar baby tien weken te vroeg. Maar dit is niet het moment om op de mogelijke complicaties te wijzen. Ik glimlach geruststellend naar de vrouw terwijl ik in haar slanke vingers knijp.

'Maar ik voelde hem schoppen,' verzekert de moeder me, alsof ik zojuist het tegendeel heb beweerd. 'De hele nacht.' Haar stem klinkt bijna hysterisch. 'Hij is sterk,' houdt ze vol. 'Hij is gezónd.' De blonde krullen van de arme vrouw dansen krachtig op en neer. Alsof een stellig geloof de natuurlijke loop der dingen kan veranderen.

Maar als de baby ter wereld komt – een zij en geen hij, zoals Hattie had voorspeld – ademt ze niet.

'Ijswater,' beveelt dr. Bricknell. Door zijn kalmte trillen mijn handen minder terwijl ik hem de tobbe aangeef. Hij dompelt een stil kind, met rode vlekken op het hoofd van de verlostang, in het water en trekt er een krijsend kind uit.

'Hij leeft!' roept Hattie. 'Hij leeft!'

Maar dr. Bricknells woorden zijn somber terwijl hij over mijn schouder tuurt. Ik weeg haar: 1133 gram, twee pond en 133 gram, en dan hangen er ook nog druppels water aan haar. 'Haal de vader,'

commandeert dr. Bricknell. ‘Dit kan zijn enige kans zijn om zijn dochter levend te zien.’

‘Dochter?’ onderbreekt Hattie.

‘Dochter,’ bevestig ik.

‘O,’ stamelt Hattie. ‘O.’ Maar dan glijdt er weer een glimlach over haar gezicht. ‘Margaret, dan.’

Als beide ouders in de kamer zijn, vertelt dr. Bricknell hun het slechte nieuws. ‘Ze is te klein om te blijven leven.’

Hatties gezicht vertrekt, en even zie ik Cybils oudere, donkerharige moeder in haar. Ook al heeft Hattie gouden lokken rond een gaaf gezicht en was het haar van de andere vrouw sluijk en recht; ook al is Hattie jong en welgevormd, en was Cybils moeder mager en getekend, het verdriet van een moeder is universeel.

Maar Hatties verdriet is niet onafwendbaar.

‘Ja, ze is te klein om te blijven leven,’ herhaal ik de verklaring van dr. Bricknell. ‘Te klein om h er te blijven leven.’

De hoofdzuster draait haar hoofd met een ruk in mijn richting, alsof ze me zo tot stilte wil dwingen. Maar voor  en keer neger ik haar.

‘Hoe bedoelt u?’ De stem van Hatties echtgenoot klinkt kil. Hij reageert op mij, maar houdt zijn ogen op dr. Bricknell gericht. Ik kijk moedwillig niet in dezelfde richting terwijl ik mijn verhaal vervolg.

‘Wij hebben hier geen couveuses, maar een arts op Coney Island wel. Er is geen garantie dat uw dochter zal blijven leven als we haar daarnaartoe brengen, maar er is een kans. Hier heeft ze die zelfs niet eens.’

Hattie ademt scherp in. ‘Couveuses? Hoe krijgen we...’

Dan de stem van de vader, overweldigend. ‘U stelt voor dat we onze dochter in een circusattractie vertonen?’

Dr. Bricknell richt zich tot mij. ‘Ja, zuster Anderson. Dat zou ik ook graag willen weten. Is dat wat u voorstelt?’

Ik recht mijn rug. ‘Ik stel voor dat we haar leven redden.’

‘Werken ze? Die couveuses?’ zegt Hattie.

‘Soms,’ geeft dr. Bricknell toe, maar zijn toon suggereert dat hij er allesbehalve blij mee is. ‘Het berust eerder op toeval dan vakkundigheid. In vele opzichten is de man op Coney Island een leugenaar en een fraudeur. Niet geschoold, zoals ik.’ Hij heft zijn kin.

De vader van de baby knikt driftig aan het einde van dr. Bricknells betoog. ‘Ja, ja. En u’ – hij wendt zich tot mij – ‘u wilt mijn dochter tentoonstellen naast burleske danseressen? Vuurvreters? Dwergen?’

Cybil, Cybil, Cybil. Haar naam klopt sterker dan het hart van deze nieuwe baby. ‘De inrichting staat daar los van,’ beloof ik de man, ‘en is net als een ziekenhuis.’ Ik praat het krantenartikel na en hoop dat ik het correct weergeef. Zelf heb ik nog geen vrije dag gehad om het met eigen ogen te bekijken. Niet met deze werkuren. ‘Gediplomeerde verpleegkundigen en artsen, sanitaire voorzieningen, de nieuwste technologie. Verschillende baby’s die door andere ziekenhuizen zijn doorgestuurd doen het daar fantastisch.’

‘Maar de keuze is geheel aan u,’ zegt dr. Bricknell voordat hij mij een boze blik toewerpt. *Niet aan jou*, vertellen zijn samengeperste lippen mij. *Houd je stil.* De hoofdregel voor een verpleegkundige in opleiding: ga voorzichtig te werk. Houd je stil. En gehoorzaam.

Maar mijn woorden komen toch niet aan. ‘Een ziekenhuis in het amusementspark op Coney Island. Ha!’ schampert de vader.

‘Michael...’ zegt de echtgenote zacht.

‘Nee, Hattie. Onze dochter is geen freak.’

Hatties bleke wimpers werpen spinachtige schaduwen terwijl ze naar haar kind kijkt. ‘Nee,’ fluistert de vrouw. ‘Dat is ze niet.’

‘Het is dus beslist.’ De man – Michael – draait zich naar ons toe. ‘We volgen Góds plan.’ Hij beklemtoont ‘God’, alsof we hadden voorgesteld dat hij met de duivel zelf zou onderhandelen over het leven van zijn dochter. Zijn verdere woorden lijken griezelig veel op die van dr. Bricknell op de dag dat Cybil stierf. ‘Wij laten onze dochter niet uitbuiten door een kwakzalver.’

Stilte. Michael wacht tot we zijn beslissing bevestigen; ik wacht

tot Hattie die weerlegt. En – ja – ze tilt haar hoofd van het klamme kussen en opent haar mond. *Godzijdank*. Lucht stroomt tussen mijn lippen door van opluchting. Maar dan laat Hattie zich weer terugzakken en haar mond gaat dicht. Ik kijk naar haar echtgenoot en zie waarom: hij heeft zijn ogen samengeknepen en stuurt zijn vrouw dezelfde boodschap als dr. Bricknell mij zojuist deed. *Niet jouw beslissing. Houd je stil. Gehoorzaam.*

Net als ik schikt Hattie zich. Terwijl ze knikt glijdt er een traan uit haar oog. Het kind, het arme lieve meisje, trilt. Verschrompeld en bleek, maar onmiskenbaar de schoonheid van haar moeder: grote ogen, volle lippen, een dopneusje.

‘Goed.’ Dr. Bricknell knikt één keer kortaf, alsof de situatie simpelweg onvermijdelijk is. ‘We laten u even alleen.’

Hij stuurt me met de hoofdzuster de gang op. ‘De zuster en ik hebben nog een andere bevalling.’

Ik probeer er geen aanstoot aan te nemen dat hij haar ‘de’ zuster noemt, alsof ik er geen ben.

‘Ik neem aan dat het voor zich spreekt dat je verder je mond houdt terwijl je al het mogelijke doet om het dat meisje gemakkelijk te maken. En daarna?’ Hij wacht tot ik hem aankijk. ‘Daarna is het aan de directeur of je je diploma nog krijgt, maar bij verloskunde ben je niet langer welkom.’ Terwijl hij wegloopt, dwarrelen zijn woorden rond in mijn hoofd. *Bij verloskunde ben je niet meer welkom.*

Nee. Ik heb niets verkeerd gedaan. Ik zal met de directeur praten, mijn zaak bepleiten, een extra dienst draaien op de afdeling chirurgie of spoedeisende hulp...

Stop, Althea. Plannen maken mag mijn manier zijn om met dingen om te gaan, maar daar is nu geen tijd voor. Niet als er in de kamer hiernaast een baby ligt te sterven. Mijn baan verliezen betekent niets als ik er, zolang ik hem nog heb, geen levens mee red.

Ik loop de verloskamer weer in en vermom mijn paniek als urgentie. ‘Ik ga op zoek naar een kruik voor de baby om haar warm

te houden.’ Ik laat Hattie een kus op haar dochters voorhoofd drukken voordat ik het meisje wegneem en in een deken wikkel. Hattie pakt mijn pols vast. De kracht van haar greep verrast me, haar lichaam slap en bezweet. ‘Margaret.’ Ze fluistert haar dochters naam alsof het meisje haar stem gestolen heeft.

‘Margaret,’ herhaal ik. Dan glip ik met de baby op mijn arm de kamer uit. Haar ronde ogen staren angstig in die van mij.

‘O.’ Het woord valt als een traan uit mijn mond.

Ik kan dit meisje niet laten sterven.

Niet nog een keer.